

⁶ Utalás arra, hogy Jászi mint amerikai állampolgár, Vámbéryval ellentétben, nem vállalt szerepet az amerikai magyar antifasiszta mozgalomban

⁷ Iskolabetegség (német). Károlyi bár nem beszélt erről, hűvel együtt elvárta volna, hogy az új köztársaság elnökének hívják baba, s aggasztotta a köztársaság kikiáltásának késése is, Horthy volt tábornokainak nagy szerepe a kormányban. Felesége nála is pesszimistább volt ezzel kapcsolatban, s nagy része volt a hazatérés halogatásában. Ezt támasztja alá személyes vitáikra hivatkozva, Havas Endrének Károlynéhez írott 1945. május 28-i levele is. Károlynének a magyar kommunistákban sem volt általában túl nagy bizalma, tőlük és a szociáldemokratáktól nem remélte, hogy ellensúlyozni tudják a horthyzmus belenövését az új rendbe. Havas többek között a következőket írja: „...az Elnöknek minden előítélet nélkül legalábbis meg kell próbálnia együtt érezni az új Magyarországgal. Tudom, hogy sok csalódásban és keserűségben volt része, és tudom, hogy többet érdemeltek volna, mint amit eddig kaptak... Ha az Elnökne rossz érzéssel néz mindent, csak saját Magának és az Elnök úrnak fog állandó belső, lelki konfliktusokat okozni, amiből azután nehéz a kiút... Fájdalmas hallani, hogy a Chambers szerint Szentgyörgyit akarják elnöknek jelölni. Látja Elnökne, valószínűnek tartom, hogy az angol komisszió mindent megtesz, hogy az Elnök úrnak ártsen, és ha az oroszok meg akarnak egyezni a nyugatiakkal, Szentgyörgyi személyében meg tudnak állapodni. Az Elnök úr szerint ez lehet az oka a hivatalos meghívás késésének. Nem mintha Szentgyörgyi nem volna rendes ember, de nincs politikai arcéle, nem jelent szimbólumot, nem jelenti a történelmi folyamatosságot. Az Elnök úr csak akkor remélhet angol támogatást, ha a Labour jut hatalomra.” (PIL 704. f. Havas-levelek.)

78. VINCZE PÁL KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1945. május 25.)

Mélyen tisztelt Elnök Uram,

Most hallom a barátaittól, hogy az Elnök Úr visszaérkezett Észak-Devonból, és ezt hallva sietek mellékelten tisztelettel megküldeni az Elnök úrnak és a Grófnőnek az Elnök Úrról készített plakettportrémnak időközben kinyomtatott műlap-reprodukciójából néhány darabot. A nyomatok, azt hiszem, egészen jól sikerültek, s adnak valamelyes képet az eredeti domborműről, úgyhogy remélem, hogy az Elnök Úrék szívesen fogadják a mellékelt példányokat.¹

A Grófnőnek tiszteletteljes kézcsókjaim tolmácsolását kérve, vagyok az Elnök Úrnak
őszinte tisztelő híve
melléklet: 12 db képeslap

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

¹ A levélen kézírással: „Köszönet szóban. Havas.”

79. KÁROLYI MIHÁLY BETTY MORGANHEZ

(London, 1945. május 26.)

Dear Miss Morgan,

Budapest has given new names to streets, boulevards and bridges of the city. The most symbolic rebaptising is that of the broad Boulevard King Charles in the center of the town to Boulevard Béla Somogyi.

Béla Somogyi was the Hungarian Matteotti,¹ murdered by the order of Admiral Horthy. The daughter of our martyr is the wife of Baron Louis Hatvany who is living now in London in my little house. I would like to suggest that at this occasion Baroness Hatvany should be asked by the BBC to deliver a short talk in which she could recall the memory of her father. I am sure a talk by her would be greatly appreciated by the Hungarian listeners and that kind of propaganda would help to create a friendly atmosphere between Hungary and this country which being so [sic!] important occasions like this should not be neglected.

The whole day of 24th I was in town, and therefore I only heard that you have been trying to get in touch with me. If you still want to talk me on the phone the best time is always in the morning.

Yours sincerely

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

*

Kedves Miss Morgan,

Budapest új neveket adott a város utcáinak, körútjainak, hídjainak. A legszimbolikussabb átnevezés a széles Károly király körúté a városközpontban Somogyi Béla körútra.

Somogyi Béla volt a magyar Matteotti, akit Horthy tengernagy parancsára gyilkoltak meg. Mártírunk leánya Hatvany Lajos báró felesége, aki most Londonban él az én kis házamban. Szeretném ajánlani, hogy ebből az alkalomból kérje fel a BBC Hatvany bárónét egy rövid beszélgetésre, melyben felidézhetné apja emlékét. Biztos vagyok abban, hogy szereplését a magyar hallgatók nagy örömmel fogadnák, és az ilyenfajta propaganda segítene a baráti atmoszféra megteremtésében Magyarország és Anglia között, s ezért az ilyen fontos alkalmakat nem kellene negligálni.

24-én egész nap a városban jártam, és ezért csak hallottam, hogy Ön próbált megtalálni. Ha még kíván telefonálni nekem, a legjobb idő erre mindig a reggel.

¹ Giacomo Matteotti képviselőt, az olasz Szocialista Párt titkárát 1924. június 10-én meggyilkolták, miután a parlamentben leleplezte a fasiszták választási csalásait.

80. KÁROLYI MIHÁLY RIPKOVÁHOZ

(London, 1945. május 26.)

Chère Madame,

La Baronesse Hatvani vient de me dire que vous avez déjà reçu des nouvelles de votre mari et qu'il a été fêté chaleureusement. Tout cela ne m'étonne pas, mais quand même je suis content que Ripka est maintenant dans sa patrie bien aimée.

La Baronesse m'a aussi dit qu'il y a encore pas mal de pénurie à Prague et pour cela je me suis permis de vous envoyer par l'intermédiaire de la Baronesse Hatvany un tout petit paquet, contenant quelques conserves que moi-même j'ai reçu d'un ami de New York qui croit obstinément qu'il y a famine à Londres. Je sais que c'est bien peu et ça sert seulement de faire sentir que ses amis pensent à lui.

Agréez, chère Madame, l'expression de ma plus haute considération.

PIL 704. f. 342. ó. e. (másodpéldány)

*

Kedves Asszonyom,

Hatvany bárónőtől értesültem, hogy már kapott híreket a férjétől, és hogy igen melegen ünnepelték. Mindez számomra nem meglepő, de azért boldog vagyok, hogy Ripka végre szeretett hazájában van.

A bárónő azt is mondta, hogy Prágában még elég nagy az inség, s ezért bátorkodom küldeni Önöknek Hatvany bárónő közvetítésével egy icipici csomagot, néhány konzervvel, amelyet magam is egy New York-i barátomtól kaptam, aki makacsul azt hiszi, hogy